

Utredning

**Hur kan stödet till Göteborgs Stads föreningsliv
förbättras och utvecklas?**

Sammanfattning

Följande rapport utgör idrotts- och föreningsnämndens utredning för uppdraget i kommunfullmäktiges budget för 2024. Rapporten presenterar en skildring av hur Göteborg Stad fördelar stöd, i dess olika former, till civilsamhället och föreningslivet. Rapporten belyser också de utmaningar och hinder som upplevs försvåra tillgången till stöd samt ger en insyn i hur Göteborgs Stad kan främja en utveckling och förändring. Rapporten är byggd på data insamlat genom semistrukturerade intervjuer från tjänstepersoner inom Göteborgs Stads olika stödgivande förvaltningar och representanter från en bred grupp av Göteborgs civilsamhälle.

Utredningen bedömer att stödet till Göteborg Stads civilsamhälle och föreningsliv till stor del är välutarbetat. Det finns dock ett uttalat behov för utveckling och förändring då det upplevs finnas en del utmaningar och hinder. Svarspersonerna från båda grupper beskriver i rapporten en efterfrågan på utveckling och förbättring inom följande områden:

- Tydligare mål med stöd
- Samordning av stöd
- Långsiktighet för stöd
- Dialog och samverkan

Utredningen finner att det saknas ett tydligt mål med varför Göteborg Stad ger stöd, i dess olika former, till civilsamhället och föreningslivet. Det finns en efterfrågan från båda svarsgrupper om en bättre avsiktsförklaring med stödet då det i dagsläget är svårt att förstå den roll civilsamhället och föreningslivet har i Göteborg och hur det stöd som erbjuds är kopplat till det stadenövergripande arbetet med jämlikhet och hållbarhet.

Utredningen och dess analys bekräftar att eftersom stöd och bidrag kommer från flera olika delar av den kommunala organisationen upplevs samordningen och uppföljningen av stödet, i dess olika former, ineffektiv, sett till ändamålsenlighet och likabehandling.

Utredningen bedömer att det behövs en bättre intern samsyn och samordning av stödstrukturen. Analysen belyser också vikten av att införa ett enklare och effektivare system för att ansöka om stöd för civilsamhället. I dagsläget är den rådande stödstrukturen, med sju olika bidragsgivandenämnder, för administrativt påfrestande för vissa delar av civilsamhället. Särskilt då det finns skillnader i den administrativa vanan hos de olika aktörerna samt att det offentligas kravställning för att få stöd inte alltid matchar hur det civila samhället organiserar sig.

Innehåll

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund	5
1.1.1	Läsanvisning	6
2	Syfte, frågeställning och avgränsningar	7
2.1	Syfte	7
2.2	Avgränsningar och förtydligande	7
2.3	Segregering, ojämlikhet och social tillit.	9
2.4	Begrepp.....	12
2.4.1	Förening och civilsamhälle	12
2.4.2	Fritid	13
3	Metod.....	14
3.1	Kvalitativa intervjuer och samråd	14
4	Sammanfattande analys av hur stadens stöd till civilsamhället kan förbättras och utvecklas	15
4.1	Inget tydligt mål för stöd till civilsamhället	15
4.1.1	Splittrad process för bidrag och stöd.....	17
4.1.2	Samlad hantering av stadens stöd till civilsamhället	19
4.2	En skör balansgång: tillit och kontroll.....	22
4.3	Fritid och det offentliga rummet	25
4.3.1	Idrottsnormen och civilsamhället.....	25
4.3.2	Vem nås av stadens stöd?	27
4.3.3	Goda exempel på pågående utvecklingsarbete	30
5	Referenser.....	32
6	Bilagor	34
6.1	Intervjuguide,	34
6.2	Lista över inbjudna föreningar/organisationer till samråd.	35

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Följande utdrag ur Göteborgs Stads budgettext för 2024 talar om att idrotts- och föreningsnämnden får i uppdrag att utreda hur Göteborgs stads stöd till föreningslivet kan utvecklas och förbättras:

»Idrotts- och föreningsnämnden får i uppdrag att utreda hur stödet till föreningar kan förbättras och utvecklas. Utredningen ska ske i samverkan med föreningar med olika storlek, behov och verksamheter¹.

Idrotten utgör en stor och viktig del av föreningslivet i Göteborg, men det finns också många andra föreningar och organisationer i det civila samhället som bidrar till Göteborg på ett positivt sätt. Med anledning av utdraget från budgettexten har denna utredning valt att bredda urvalet av samverkansaktörer för att bättre spegla den mångfald av organisationer från Göteborgs civila samhälle som får stöd. Utredningen inkluderar därmed olika typer av föreningar och aktörer som verkar för en meningsfull fritid än enbart de som har verksamhet grundad i fysisk aktivitet. Det innebär att utredningens utgångspunkt och därmed avgränsning inkluderar olika former av stöd som når olika aktörer i Göteborg Stad. Av denna anledning har ”föreningar” och ’föreningslivet’ kommit att bli en del i en rymligare diskussion om Göteborgs Stads civilsamhälle.

I dagsläget regleras Göteborgs Stads stöd till civilsamhället och föreningslivet av Göteborgs Stads Riktlinje för föreningsbidrag till Civilsamhället (hädanefter ”Riktlinjen”).

Riktlinjens syfte är att säkerställa att bidragshanteringen till det civila samhället bedrivs effektivt, rättssäkert och kännetecknas av transparens, likabehandling samt god styrning och kontroll. Idrotts- och Föreningsnämnden har, i enlighet med uppdraget att samordna Göteborgs Stads arbete med föreningsbidrag, under 2024 genomfört en revidering av Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället. Revideringen av riktlinjen har haft som målsättning att säkerställa Göteborgs Stads principer vid fördelning av bidrag som effektivitet, transparens, likabehandling och rättssäkerhet.

Behovet att revidera riktlinjen har uppkommit vid en översyn av nuvarande riktlinje och de brister som uppdagats. Revideringen har haft som avsikt att minska behovet av avsteg från riktlinjen vid fördelning av

¹ Göteborg Stads Budget för 2024

bidrag, att utveckla formerna för kontroll av bidragsgrundande underlag samt minska trösklarna för ansökan om föreningsbidrag. Genom att utveckla vissa krav för ansökan om bidrag och formerna för uppföljning av beviljade bidrag blir bidragsgivningen desto mer ändamålsenlig utan att göra avkall på civilsamhällets behov av finansiering.

En annan viktig handling för Göteborg Stads arbete med civilsamhället är Göteborgs Stad överenskommelse om samverkan med civilsamhällets organisationer i Göteborgs stad (hädanefter ”Överenskommelsen”). Till skillnad från Riktlinjen är Överenskommelsen inte ett styrdokument utan uttrycker i stället en delad målbild och inriktning för den samverkan som Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer vill uppnå.

Målbilden är att Göteborg är en stad där invånarna engagerar sig och där engagemanget tas tillvara. En god samverkan mellan staden och civilsamhällets organisationer stärker den demokratiska processen och verkar för ökad delaktighet, social sammanhållning och hållbar utveckling. Under 2024 har stadsledningskontoret och socialförvaltningen centrum arbetat med att revidera Överenskommelsen. Revideringen har skett i dialog med representanter från civilsamhället.

Upplevelserna från utredningens två målgrupper, tjänstepersoner och representanter från civilsamhället, understryker behovet av ändamålsenlighet, rättssäkerhet, transparens, tillit och delaktighet formulerade i Riktlinjen och Överenskommelsen.

1.1.1 Läsanvisning

Rapporten är en kunskapsöversikt över stadens stöd till civilsamhället i Göteborg. I arbetet med uppdraget beslutade ansvarig funktion för beredning av uppdraget på idrotts- och föreningsförvaltningen att koppla samman den kunskap som redan finns på området med ny empiri. Detta innebär en sammanställning av kvalitativa data från tjänstepersoner i Göteborgs stad samt representanter från civilsamhället. Det inkluderar även ett kunskapsunderlag byggt på kommunens policydokument, handlingar och tidigare utredningar och forskningsunderlag.

Rapporten är indelad i fyra kapitel och inledes med kapitel ett om uppdragets bakgrund.

Kapitel två lyfter uppdragets syfte, avgränsning och disposition. Detta kapitel redogör också för bakgrund och motivering till utredningens utgångspunkter med syfte, frågeställningar och avgränsningar.

Kapitel tre presenterar utredningens metoder samt centrala begrepp.

Kapitel fyra ger en sammanfattande analys som har grund i de svarande respondenternas uppfattningar av de stöd som ges och hur det kan

utvecklas och förbättras. Detta kapitel kopplar samman de subjektiva erfarenheterna med analyspunkter från den rådande samhällsforskningen och Göteborg Stads egna utredningar.

2 Syfte, frågeställning och avgränsningar

2.1 Syfte

Syftet med utredningen är att se över Göteborg Stads befintliga stöd till civilsamhället och föreningslivet för att undersöka behovet av åtgärder som förbättrar och utvecklar. För att kunna utreda hur stödet till stadens föreningar, och därmed civilsamhället, kan förbättras och utvecklas behövs en förståelse för hur det befintliga stödet ser ut och vilka behov för förbättring och utveckling som finns. Förväntningen är att en sådan kunskapsöversyn kan bidra till att förbättra och utveckla Göteborgs Stads stöd till civilsamhället.

Följande frågor har lett utredningens avsikt:

- Vad för typ av stöd finns?
- Hur kan det stödet utvecklas och förbättras?
- Vad innebär utveckling (och förbättring) av stödet för föreningslivet?
- Hur kan staden och civilsamhället (föreningslivet) samverka för ett sådant förändringsarbete?

2.2 Avgränsningar och förtydligande

Uppdraget i kommunfullmäktiges budget talar om att utreda hur stödet till föreningslivet kan utvecklas och förbättras. Göteborg Stad värnar om föreningslivet och arbetar för att skapa goda förutsättningar för att göteborgare ska kunna få ta del av en meningsfull fritid genom att årligen ge stöd till föreningslivet för att driva och utveckla sina verksamheter. Denna rapport syftar till att belysa Göteborgs Stads stöd till föreningslivet i sin helhet. Eftersom uppdraget ligger hos idrotts- och föreningsnämnden, präglas dock perspektivet av idrotts- och föreningsnämndens grunduppdrag och förståelse av Göteborg Stads föreningsliv och civilsamhälle.

En kort översyn visar på att det stöd som erbjuds i dagsläget faller inom tre kategorier:

1. Bidrag
2. Stöd
3. Samverkan

Inom ramen för dessa stödformer kan en förening² få stöd för verksamhet som rör socialt arbete, idrott och fritid, konst och funktionsfrågor³. De olika stödformerna ges från sju bidragsgivande nämnder: idrotts- och föreningsnämnden, nämnden för funktionsstöd, kulturnämnden och de fyra regionala socialnämnderna; Nordost, Hisingen, Sydväst och Centrum.

I den här utredningen så refererar *Bidrag* till ekonomiskt stöd, vilket allt som oftast innebär ekonomiskt stöd, lokal och hyressubventioner och arrende. De ekonomiska stöden, oftast benämnda som föreningsbidrag, skiljer sig; där de generella bidragen finansierar ordinarie verksamhet och de selektiva bidragen ges till verksamheter som, efter bedömning, anses ha behov av finansiering⁴.

Stöd belyser andra stödformer än just föreningsbidrag, så som rådgivning kring föreningsbidragsprocessen och utbildningar där syftet är att skickliggöra de organisationer som har behov av ökad föreningskunskap men också andra uppkomna områden.

Det finns också stöd i form av *samverkan* genom upphandling och idéburna partnerskap (IOP). Den senare stödformen syftar till att staden snarare går in i ett partnerskap med en idéburen organisation. Inom ramen för avtalet, eller samverkan, så arbetar Göteborg Stad och civilsamhället tillsammans för ett samhälleligt mål.

Med anledningen av utredningens syfte och budgetens anvisningar kommer rapportens analys inte förlägga fokus på stöd som inte är föreningsbidrag, exempelvis IOP eller upphandlingar.

Det ska dock lyftas att utredningens avgränsning mellan stadens olika stödformer inte är självklar i stadens organisatoriska process för stöd och bidrag, och därmed tillvägagångssätt, då det från såväl intervjuer, dialogträffar och observationer är tydligt att de olika formerna överlappar och ibland tenderar att betyda samma sak.

² Föreningar som vill kunna söka aktivitetsbidrag och/eller lokalbidrag från idrotts- och föreningsnämnden måste ansöka om att bli *aktivitetsbidragsgodkänd förening*. För att bli aktivitetsbidragsgodkänd måste föreningen uppfylla särskilda kriterier.

³ För ytterligare detaljer kring varje stödform vänligen se de bidragsgivande nämndernas anvisningar för bidrag och kulturstöd på goteborg.se.

⁴ Göteborgs Stads Riktlinje för Föreningsbidrag till Civilsamhället, 2023

2.3 Segregering, ojämlikhet och social tillit.

En litteraturgenomgång av Göteborg Stads egna utredningar och den rådande samhällsforskningen på jämlikhet åskådliggör att Göteborg är en segregerad stad med tydliga skillnader i livsvillkor⁵. Skillnaderna tar sig särskilt i uttryck i faktumet att göteborgares uppväxtvillkor skiljer sig påtagligt åt, beroende av vilken del av staden de bor i. Ett tydligt exempel är skillnaden i förväntad livslängd mellan stadsdelsområden där kvinnor i de västra delarna av Göteborg, som Hovås och Eriksberg, förväntas leva nio år längre än kvinnor i de nordöstra stadsdelarna som Bergsjön⁶. Den skillnad som påpekas här är viktig för definieringen av segregation. Allt som oftast är begreppet kopplat till boende⁷ men ett särskilt område kan inte vara segregerat i sig självt utan det är först när olika beståndsdelar, som geografiska och socioekonomiska skillnader i en stad, flyter samman och bildar en helhet⁸. Exempelvis är skillnaderna i livslängd också kopplade till utbildning och arbete då den kausala relationen mellan utbildning och arbete stärkts över tid och därmed skapat sämre förutsättningar för de med lägre utbildning⁹. Denna definiering visar på hur segregation, som ett övergripande samhällsproblem, är en konsekvens av ojämlika livsvillkor och ojämlik hälsa och inte ett särskilt problem kopplat till ett särskilt område.

Göteborgs Stads definiering av jämlikhet i förhållande till livsvillkor är kopplat till folkhälsa där ojämlikhet och ohälsa mäts utifrån utbildning, arbete, inkomst, boende, närmiljö och tillit och delaktighet. Detta är tydligt förankrat i det förslagna programmet för Jämlika livsvillkor och Jämlik hälsa (Dnr 1235/22)¹⁰ där fokus ligger på:

att skapa likvärdiga livsvillkor för alla göteborgare oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning, socioekonomisk status och geografisk hemvist och därmed en mer jämlik hälsa¹¹.

Programmet är uppbyggt i ett övergripande mål och fyra målområden. Det övergripande målet är att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska. De fyra efterföljande målen visar tydliga prioriteringar på barns och ungas hälsa och på viktiga livsvillkor för att uppnå ökad folkhälsa, vilket förutsätter fokus på grupper som idag har sämst hälsa och livsvillkor. Alla mål är viktiga i realiserandet av jämlika livsvillkor och jämlik hälsa, dock

⁵ Jämlikhetsrapporten 2023. Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg

⁶ Jämlikhetsrapporten, 2023

⁷ Lindström, 2019

⁸ Lindström, 2019

⁹ Jämlikhetsrapporten, 2023

¹⁰ Programmet är planerat att ersätta det tidigare programmet Jämlik Stad.

¹¹ Göteborgs Stads Program För Jämlika Livsvillkor och Jämlik Hälsa, 2023

är det mål 2 som är av särskild relevans för utredningens frågeställning om ett förbättrat och utvecklat stöd till stadens föreningsliv och civilsamhälle:

Invånarnas möjligheter till delaktighet, inflytande och tillit ska öka¹²

Programmet belyser att delaktigheten i Göteborg skiljer sig åt mellan olika invånargrupper i staden. Det finns också betydande skillnader i tillit mellan stadens olika grupper. En betydande faktor som har inflytande över invånarnas deltagande, inflytande och tillit är inkomst, utbildning och bakgrund. I linje med den rådande samhällsforskningen belyser också programmet svårigheterna med att nå personer med kort utbildning, utrikes födda, äldre, personer med olika typer av funktionsnedsättning och personer med annan sexuell läggning än heterosexuell samt personer som tillhör en nationell minoritet. Göteborg Stad behöver tydligt arbeta för att öka tillgängligheten genom att tillhandahålla inkluderande verksamheter som är inbjudande och ger alla likvärdiga förutsättningar att delta. Civilsamhällets roll i det arbetet lyfts fram som en bidragande faktor då civilsamhället och dess föreningar har förmågan att bättre skapa sammanhållning och därmed öka deltagandet och inflytandet i samhället.

En kunskapsöversikt i forskningen kring barn och ungas föreningsdeltagande visar, dessvärre, att unga bosatta i stadens ytterområden deltar i föreningsverksamhet i betydligt lägre grad än barn och unga bosatta i andra delar av staden. Likt skillnaderna i kvinnors livslängd, visar Göteborg Stads senaste Fritidsvaneundersökning¹³ också på ett starkt samband mellan bostadsområde och föreningsmedlemskap. Stadens västra bostadsområden (Älvsborg Björlanda och Billdal) har ett föreningsmedlemskap på nästan 80%, tillskillnad från bostadsområdena i Nordost (Centrala Angered, Bergsjön) och Hisingen som har ett samlat medlemskap på 40%¹⁴. Från ett vuxenperspektiv är även allt färre grupper engagerade i föreningslivet i Göteborgs socioekonomiskt marginaliserade områden. Denna skillnad, som anses vara ett direkt resultat av den rådande boendesegregationen, har dessutom ökat i takt med att ojämlikheten tilltagit i samhället¹⁵.

Forskningen är tydlig med att var man bor påverkar sannolikheten att delta aktivt i samhällslivet, i föreningslivet och att gå vidare till högre utbildning. Göteborgs Stads civilsamhälle spelar en viktig roll i utvecklingen för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa för göteborgarna. Dels i skapandet av aktiviteter och mötesplatser för att öka den sociala sammanhållningen och tryggheten i sina närområden, dels som

¹² Göteborgs Stads Program För Jämlika Livsvillkor och Jämlik Hälsa, 2023

¹³ Barn och ungas fritidsvanor, Göteborgs stad, 2021

¹⁴ ibid

¹⁵ Blomdahl et al., 2019; MUCF 2020

representant för invånarna och deras intressen mot det offentliga och den privata sektorn.

På grund av den rådande ojämlikheten och de tydliga skillnaderna i livsvillkor och hälsa kan också relationen mellan det offentliga och invånaren påverkas. Inom samhällsforskningen definieras tillit däribland som en attityd som bedömer hur andra människor beter sig. Tillit kan också vara riktad mot okända människor och mot samhällsinstitutioner¹⁶. Det finns en viss distinktion mellan definitionen av tillit och dess närbesläktade motsvarighet; *förtroende*. Förtroende anses ofta vara en egenskap av ett system. Exempelvis kan förtroende, till skillnad från tillit som oftast berör en relation mellan aktörer, handla om de förväntningar invånarna har på de styrande utan att nödvändigtvis behöva kontrollera att deras förväntningar uppfylls¹⁷. Ett samhälle med hög social tillit är oftast kännetecknat av ett gott mellanmänniskt förtroende grundat i demokratiska värderingar, fungerande representativa institutioner, jämnt fördelade ekonomiska resurser, låg korruption och tillgång till utbildning¹⁸.

Boverket (2023) skriver att i ett jämlikt samhälle där människor med olika bakgrunder möts i vardagen ökar även tilliten och den sociala sammanhållningen eftersom en gemensam identifikation är en av förutsättningarna för tillit¹⁹. Tilliten gynnas inte bara av att den faktiska jämlikheten ökat utan också av den subjektivt upplevda, det vill säga att en stor del av befolkningen upplever sig ha goda möjligheter att påverka den egna livssituationen²⁰. De senaste åren har frågan om tillit och förtroende varit uppmärksammas och en central fråga i Göteborg Stads arbete med prioriterade målgrupper i socioekonomiskt marginaliserade områden. Fastän forskningen konstaterar att tilliten och förtroendet för svenska myndigheter generellt är god i samhället har kampanjer som den mot socialtjänsten, eller den alltmer ansträngda relationen mot närpolisen i vissa stadsdelar, en stark påverkan på olika gruppers sociala tillit och förtroende för det offentliga.

Civilsamhället har en viktig roll i den sociala sammanhållningen och den nivå av tillit som invånarna känner gentemot det offentliga och dess verksamheter. Ökade livsvillkor och livschanser kan öka engagemanget i samhället och således öka den sociala tilliten till det offentliga. Särskilt i socioekonomiskt marginaliserade områden²¹. Detta kräver dock att Göteborg Stad skapar bättre förutsättningar för det civila samhället och därmed invånarna att ta del av och ha verkan på den övergripande visionen

¹⁶ Bergh, 2022, Social Tillit

¹⁷ Svensson, Ny professionalism, tillit, förtroende och kompetens (2012)

¹⁸ Bergh, 2022

¹⁹ Boverket, 2023

²⁰ Boverket, 2023

²¹ Hansson, 2018

för Göteborg som en jämlik stad. Den utbredda digitaliseringen och individualiseringen pekar också på att den roll civilsamhället och det ideella engagemanget har haft i samhällsutvecklingen håller på att ändras. Nya former för organisering och engagemang växer fram och den förflyttning som sker kommer att ha en påverkan på det stöd som Göteborg Stad kan erbjuda.

2.4 Begrepp

Nedan redogörs de mest relevanta begreppen som styr stadens styrdokument för stöd till civilsamhället: *förening*, *civilsamhälle* och *fritid*.

2.4.1 Förening och civilsamhälle

'Civilsamhälle' definieras utifrån rollen som aktör inom den 'tredje sektorn eller 'arenan'²². Det vill säga att civilsamhället består av icke-statliga institutioner/organisationer och fungerar för det mesta som en motvikt mot staten och marknaden och vars syfte är att representera medborgarna²³. Inom civilsamhället, som grupp, finns det olika kategorier, exempelvis ideella organisationer, nätverk, stiftelser, samfälligheter, religiösa trossamfund och särskilda intressegrupper med fokus på identitets, miljö eller barnrättsfrågor.

'Förening' definieras här utifrån sin funktion som ideell och idéburen organisation inom civilsamhället. Ideella föreningar definieras som en sammanslutning av en grupp individer, vars ändamål inte är att främja det ekonomiska intresset för medlemmarna. I stället är ändamålet att främja medlemmarnas intressen genom ideell verksamhet²⁴. Detta är motsatsen till ekonomiska föreningar vars primära fokus är just ekonomisk vinst. Ideella föreningar är i särklass den vanligaste associationsformen då det inte krävs någon lagstadgad riktlinje som reglerar den ideella föreningens uppkomst eller den typ av verksamhet som utförs²⁵. Det finns föreningar inom civilsamhället, som grupp, som är mer av lösa nätverk och därmed inte är en juridisk person och därför inte passar in i stadens modell för bidragsgivning.

Fastän det finns en bredd och variation gällande associationsform och verksamhetsområde i de civila organisationerna så visar denna definiering på att det finns både en distinktion och en överlappning mellan de två begreppen. Distinktionen kan bero på att begreppet civilsamhälle, trots sitt normativa ursprung, anses vara ett politiskt begrepp och därmed ett

²² Statistiska centralbyrån, 2021

²³ ibid

²⁴ Regeringskansliet, Pallet för ett stärkt civilsamhälle, SOU 2016:13,

²⁵ ibid

begrepp som är svårt förankrad i vissa delar av civilsamhällesstrukturen. Exempelvis inom idrottsföreningar.

Dock vidhåller utredningen att föreningslivet, i dess olika former, är en stark del av civilsamhället men att det utgör en särskild kategori. I resterande delar av denna utredning kommer 'civilsamhälle' att användas som ett paraplybegrepp för att beskriva denna överlappning.

I dagsläget förmedlar Göteborg Stad stöd till en stor bredd och variation av civilsamhället. Det är idrottsföreningar, sociala aktörer, pensionärsföreningar, ekonomiska stiftelser och kulturföreningar med mera.

2.4.2 Fritid

Begreppet 'Fritid' är återkommande i Göteborgs Stads styrdokument i arbetet med jämlika livsvillkor och jämlik hälsa. Det är ett svårdefinierat begrepp och det är tydligt att denna svårighet ligger i hur begreppet kan delas upp, och därmed värderas, till de två orden *fri* och *tid*²⁶.

En del fritidsforskare menar att fokuset bör ligga på ordet 'fri' då de flesta aktiviteter vi gör på fritiden görs av fria val och oftast är grundade i lek och självförverkligande²⁷. Andra har svårare att separera den fria tiden från arbete och menar i stället att fritid och arbete förstärker varandra då arbete behövs för att *vår* fritid skall anses vara mer njutbar²⁸. Dock finns det här en viss problematik då inte alla lönearbetar eller anser att den tid de ägnar till annat utanför det offentliga bör klassas som fritid. Ett tydligt exempel på det är hushållsarbete²⁹. Trots begreppets komplexitet definieras fritid allt som ofta som de aktiviteter som utförs utanför hemmet, jobbet eller skolan³⁰.

I bägge teorier ovan blir fritid som begrepp synonymt med självförverkligande och en föreställning om ett gott liv då de aktiviteter vi utför utanför hemmet, ovidkommande om det rör sig om fysisk aktivitet, socio-politisk organisering eller kulturella upplevelser, skapar ett mervärde för individen³¹. Vidare pekar den övergripande samhällsanalysen på att individens sociala status påverkar hur pass mycket fritid vi har och vad vi gör på vår fritid. I den analysen har också var vi bor en stark påverkan på de typer av aktiviteter vi kan ta del av på vår fritid.

Denna utredning har inte för ambition att redogöra ytterligare för begreppet, än att synliggöra att det finns svårigheter med att definiera det.

²⁶ Rojek, Leisure Theory, 2005

²⁷ Tahvilzadeh et al., Vägar till En Jämlik Fritid, 2023

²⁸ Rojek, Leisure Theory, 2005

²⁹ Rojek, Leisure Theory, 2005

³⁰ Tahvilzadeh et al., Vägar till En Jämlik Fritid, 2023

³¹ Tahvilzadeh et al., Vägar till En Jämlik Fritid, 2023

Dock är det värt att poängtera att hur fritid definieras och de ideologiska, och därmed politiska, värderingar som är kopplade till definieringen har en påverkan på hur det offentliga arbetar med jämlikhet, det stöd det offentliga ger till civilsamhället och förutsättningarna till att öka invånarnas livsvillkor utifrån föreställningen om en meningsfull fritid.

3 Metod

3.1 Kvalitativa intervjuer och samråd

Data har samlats in genom kvalitativa semistrukturerade intervjuer och samråd. Insamlingens grundsyfte har varit att förstå hur stadens befintliga stöd till civilsamhället ser ut samt möjligheterna till att förbättra och utveckla stödet till civilsamhället. Intervjuer som metod har valts då det finns potential till att fånga upp erfarenheter och uppfattningar från de svarande på ett vis som inte går med kvantitativa data.

Urvalet av respondenter för intervjuer inkluderar tjänstepersoner från stödgivande instanser inom staden och representanter från civilsamhället. Totalt intervjuades 28 tjänstepersoner från 8 förvaltningar:

Socialförvaltningarna Centrum, Nordost, Hisingen och Sydväst, kulturförvaltningen, förvaltningen för funktionsstöd, idrotts och föreningsförvaltningen och förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Utredningen har haft samråd med 31 olika organisationer från en bred grupp av civilsamhället: sociala organisationer, kulturföreningar, idrottsföreningar, föreningar som arbetar för människor med funktionsnedsättning, stiftelser och ekonomiska föreningar. Insamling av data från civilsamhället har skett i samband med insamlingen av data för revideringen av Göteborgs Stads Riktlinje för Föreningsstöd till Civilsamhället. Syftet med att samråda i en längre dialog med representanter från civilsamhället var att skapa ett underlag baserat på delaktighet och för att säkra kvalitet, omfattning och effektivitet för båda uppdragen.

Inom ramen för den samlade datainsamlingen så har sju olika samråd skett, som har varit uppdelade i två delar: den första delen har fokuserat på utredningens syfte med frågor om stadens stöd till civilsamhället och den andra delen fokuserade på revidering av riktlinjen med förslag på ändring.

Intervjuerna och samråden har kompletterats med data som existerar, i form av befintliga policydokument, handlingsplaner, verksamhetsplaner samt statistik och tidigare forskning. De olika formerna av datainsamling

utgör grunden för utredningens deskriptiva och analytiska delar. Själva analysen är gjord genom en tematisk analysmetod där svaren är kodade efter olika teman och återkommande mönster. Denna modell har bättre kunnat fånga upp de utmaningar som är identifierade med den nuvarande stödmodellen samt gett en nyanserad inblick i hur stödet till föreningarna kan förbättras och utvecklas.

4 Sammanfattande analys av hur stadens stöd till civilsamhället kan förbättras och utvecklas

Detta kapitel ger en sammanfattande analys baserad på urval av data från intervjuer och dialoger med tjänstepersoner från stadens bidragsgivande förvaltningar och representanter från civilsamhället.

4.1 Inget tydligt mål för stöd till civilsamhället

Utredningens kontakter med Göteborgs Stads civilsamhälles organisationer har identifierat ett antal övergripande hinder för organisationernas verksamheter. Det handlar främst om administrativa och strukturella hinder i relation till kommunen, som inte direkt hör samman med enskilda regelverk men som ändå upplevs påverka deras handlingsutrymme negativt. I detta avsnitt redovisar utredningen några av de hinder och utmaningar som påpekats.

I dagsläget saknas en ändamålsenlig harmonisering mellan stadens bidragsgivande förvaltningar gällande hanteringen av bidrag och stöd till civilsamhället samt deras allmännytt. Exempelvis skiljer sig frågan om varför stöd, i dess olika former, ges inom stadens förvaltningar och detta medför att värderingarna kring ändamålsenlighet och rättssäkerhet skiljer sig. Det gör det svårt att avgöra huruvida det stöd, oftast ekonomiskt stöd, som förmedlas har önskad effekt och därför skapar skillnad enligt de nuvarande målen för jämlikhet och hållbarhet.

Det råder också en blandad syn från de tjänstepersoner som intervjuats om stadens övergripande mål med stöd till civilsamhället. I vissa fall beskrivs målen i linje med stadens mål för jämlikhet utifrån resursfördelning:

Att du som förening ska kunna få bidrag för din verksamhet – du ska inte få mer bidrag för att du bor i en annan stadsdel – att det ska vara på samma villkor (Tjänsteperson, 2024).

En del menade att målet med stadens stöd till civilsamhället var väl formulerat i stadens Överenskommelse med Civilsamhället. För andra var det inte lika tydligt att det överhuvudtaget finns ett övergripande mål för Göteborgs stads stöd till civilsamhället:

Jag blev lite stressad där, mål med civilsamhället? Det kanske jag borde veta... Men det första jag tänker är att det står i vårt reglemente att vi ska samverka med civilsamhället (Tjänsteperson, 2024).

Det betonades också att det generellt är svårt att realisera stadens övergripande mål då det dagliga arbetet i de olika förvaltningarna styrs av den sittande nämnden och deras vision och budget för året:

Men vi har ju också en nämnd i varje förvaltning som har olika önskemål och på det sättet blir det ju olika och vi har olika budget osv. Men över lag så, har jag förstått, att man ska nå en jämlik stad (Tjänsteperson, 2024).

Dessa yttringar visar på att det upplevs saknas en övergripande vision, och till viss del strategi, med *varför* stöd ges, i dess olika former till civilsamhället. Avsaknaden av tydliga mål kan ifrågasätta civilsamhällets roll som röstbärande funktion i Göteborg men också rollen som samverkanspartner med det offentliga. Civilsamhällets växande roll i Göteborg, som producenter av välfärdsinsatser för målgrupper som Göteborg Stad inte når, motiverar att det behövs en strategisk hållen vision för samverkan:

När vi vet att medlen inte kommer att öka, de kommer att minska, då behöver vi vara tydliga med varför vi gör det här, i förhandlingen om vad våra medel ska räcka till. För staden är till för stadens invånare och civilsamhället utgörs av stadens invånare och det är någonstans det man behöver förtydliga, att det här är till för samhällsutvecklingen och att det är det som är syftet. Och vad innefattar det? och vad är målsättningen med det? (Tjänsteperson, 2024).

Många av de tillfrågade civilsamhällesorganisationerna beskrev att bristen på kontinuitet och långsiktighet med bidragsgivningen skapar otrygghet då de i dagsläget enbart kan ansöka för ekonomiskt stöd ett år i taget:

”Vi behöver långsiktighet, vi behöver mer tid för att kunna göra något bra”
(Representant från civilsamhället, 2024).

Kortsiktigheten, där fokus är på leveranser av specifika projekt, påverkar inte bara de anställdas arbetstrygghet utan också möjligheterna för långsiktiga och hållbara resultat för de målgrupper som de arbetar med. Detta påverkar i sin tur den grad av tillit som aktören får tillgång till i den lokala kontexten som de verkar i. De styrdokument och handlingar som finns för att dels reglera hur föreningsbidrag ges, dels hur samverkan med

civilsamhället ska ta sig i uttryck är i dagsläget inte tillräckligt förankrade i det dagliga arbetet med stöd till civilsamhället.

4.1.1 Splittrad process för bidrag och stöd

Kommunstyrelsen beslutade 2017-03-01 § 144 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att leda arbetet med att ta fram en gemensam modell för föreningsbidrag och som ett led i detta arbete tog stadsledningskontoret fram förslag till en stadengemensam riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället. Stadsledningskontoret bedömde i ärendet att det behövdes en större samordning av stadens föreningsbidrag för att uppnå önskad effekt med ny modell för föreningsbidrag. Idrotts- och föreningsnämnden fick därför som uppdrag att samordna stadens arbete med föreningsbidrag.

I uppdraget ingick det:

- att samordna implementering av ny riktlinje och anpassning av stadens alla bidrag, handläggning, beslut, redovisning och uppföljning till nya riktlinjer.
- att samordna stadengemensam kategorisering och namnsättning av alla bidrag i staden.
- att utveckla samverkan och kontakt mellan stadens handläggare och övriga ansvariga för föreningsbidrag.
- att säkerställa samverkan med föreningsliv i det fortsatta arbetet.

Utredningen finner att det, trots nämnda samordningsuppdraget, saknas en övergripande och tydlig samordning för hur stödprocessen till civilsamhället ska fungera. Idrotts- och föreningsnämnden har inte rådighet över hur andra nämnder förhåller sig till föreningsbidrag och därmed har uppdraget varit begränsat. Likväl går det att ifrågasätta hur pass effektiv och tydlig idrotts- och föreningsförvaltningens modell för samverkan har varit.

I dagsläget förmedlas bidrag, stöd och övriga samverkansformer från Göteborg Stad till civilsamhället ut enligt varje bidragsgivande nämnds lokala anvisning för stöd. De lokala anvisningarna talar också om hur ansökan, uppföljning och granskning bör tillämpas.

De lokala anvisningarna ska utgå från Riktlinjen men ha lokalspecifika anspråk på bidragsgivningen. Detta innebär att det i dagsläget finns sju olika anvisningar för hur föreningsbidrag ska ges till stadens civilsamhälle. Det innebär att det också, i praktiken, finns sju olika sätt för civilsamhället att söka föreningsbidrag på. Detta skapar en ineffektivitet som har en stor påverkan på civilsamhället.

Ett tydligt exempel är den årliga utlysningen för Sommarlovsbidrag till olika organisationer som gör satsningar för barn och unga under sommarlovet. Om detta sa en tjänsteperson följande:

Om jag vill söka sommarlovsbidrag i nordost och så söker jag i nordost men exempelvis så kan jag nu i e-tjänsten se att det finns sommarlovsbidrag att söka från 5–6 förvaltningar, klart det blir förvirrande, vart ska jag söka? Om man inte vet att man specifikt tillhör nordost än centrum så skickar jag kanske flera ansökningar till olika förvaltningar så det blir ju otydligt för den sökande – var ska jag söka? När det inte är tydlighet vad det är för skillnad och alla heter samma sak så det blir svårt (Tjänsteperson, 2024).

De olika tillvägagångssätten i bidragsprocessen beskrivs ha skapat en känsla av oreda i staden:

”Om det är rörigt för oss internt så kan man ju tänka sig att det är dubbelt så rörigt för den som söker ett stöd eller vill ha ett stöd” (Tjänsteperson, 2024).

Yttringar från civilsamhället bekräftar känslan av oreda och bristande samsyn gällande själva föreningsbidragsprocessen. Dessutom beskrivs såväl kriterierna som medföljande krav för att få föreningsbidrag vara olika i Göteborg Stads bidragsgivande förvaltningar:

Stödet vi söker från socialförvaltning 1 (red anm.) gör att vi får svårt att matcha mallarna då vi inte är en förening utan en stiftelse sen är det stödet väldigt specifikt så vi måste exakt specificera vilka aktiviteter vi ska förbruka medlen i och redovisa väldigt detaljerat, vilket vi har god vana av egentligen, men här eftersom vi inte passar in i mallarna så blir det väldigt administrativt krångligt för oss. Men sen när vi söker i socialförvaltning 2 (red anm.) så är det egentligen tvärtom och där verkar det som att vi passar ganska bra in i mallarna och där flyter hela processen på egentligen och kraven är inte lika snäva (Representant från civilsamhället, 2024)

En tjänsteperson förtydligade att de ökade kraven och de detaljer som efterfrågas vid ansökningsförfarandet är en förutsättning för att uppnå en mer hållbar föreningsbidragsprocess:

Vi kan säga exakt vad som är fel och har pratat om att det ibland blir lite för detaljstyrt för de ändrar de bara till exakt det vi säger utan att förstå och så blir det problem sen och då kanske de sitter på en lokalhyra på 100 000 kr om året och plötsligt får de inte bidrag för att de inte klarar av basic årsmöteshandlingar. Och har man gjort någon en tjänst då är frågan? Eller inte? Att startsträckan är lite längre tycker jag är bättre för då kan det bli mer hållbart (Tjänsteperson, 2024).

Vidare så är många representanter från civilsamhället samstämmiga i att huruvida de får föreningsbidrag eller inte delvis är beroende av vem det är som handlägger deras ansökan. Detta skapar givetvis problem då den enskilda relationen till en handläggare blir viktigare än Göteborg Stads övergripande stödfunktion:

Vi upplever att det är väldigt olika att söka bidrag från till exempel förvaltning 1 (red. anm.) jämfört med förvaltning 2 (red. anm.). Hos förvaltning 1 har vi

en handläggare som vi har träffat flera gånger, som vi kan ringa eller maila med frågor och hon har koll på vår verksamhet. (Representant från civilsamhället, 2024).

Svarande från civilsamhället upplever att det finns okunskap kring civilsamhällets roll i staden och att denna okunskap påverkar de krav som ställs på civilsamhället och att det inte finns en direkt bild av vad civilsamhället betyder för staden.

”Vad är det staden vill att vi ska göra? Det är inte alltid tydligt men ändå så finns det en massa krav” (Representant från civilsamhället, 2024).

En annan civilsamhällesrepresentant sa:

Vi bedriver verksamhet där vi har kontakt med tre olika kommuner, ungefär lika regelbundet, vilket gör att man naturligtvis gör jämförelser. Och de här kommunerna är olika och Göteborgs Stad är en stor stad, med allt det innebär... (...) I kontakten med Göteborgs Stad, även om det finns goda intentioner och så, i den kontakten har vi alltid känt oss mer granskade. Vilket gör att vi inte alltid har tagit riktigt samma initiativ eller känt oss lika stöttade så som vi har upplevt i de andra två kommunerna där vi väldigt mycket bemöts som en värdefull resurs som någon man vill ha, som någon som blir sedd och hörs (Representant från civilsamhället, 2024).

Citaten ovan påpekar att de bidragsgivande förvaltningarnas olika tillvägagångssätt gör att relationen mellan civilsamhället, och indirekt invånaren, påverkas. Detta kan emellertid ha en inverkan på den grad av social tillit som finns mellan just det offentliga och invånarna. Som diskuterat ovan bekräftar denna syn avsaknaden av tydliga mål, och svarande från båda målgrupper menar på att staden inte möjliggör för civilsamhället att enbart få verka, som en röstbärare i samhället. I stället skapar staden strukturer och villkorade stödformer med krav på leveranser som är svåra att leverera mätbara resultat på:

”Är det inte bara bra att de är en förening? Nej det måste också göra en massa saker ” (Tjänsteperson, 2024)

4.1.2 Samlad hantering av stadens stöd till civilsamhället

Det finns en efterfrågan från civilsamhället att samordningen och hanteringen, rent administrativt men också ändamålsenligt, av stöd till civilsamhället bör ske via *en* kanal inom staden. Den stundande modellen med sju olika bidragsgivande förvaltningar, med egna anvisningar och förhållningssätt, upplevs försvåra handlingsutrymmet för civilsamhället.

Denna efterfråga får gehör hos en del av de svarande tjänstepersonerna:

Jag hade tyckt, att det hade varit jättebra om allt, organisatoriskt låg under en och samma hatt. Hela föreningsstödet, kanske inte de som ger specifikt till funktionsområdet eller de som utför mer eller mindre ett rent professionellt socialt arbete, möjligtvis men inte säkert. Men när vi sitter här och ger bidrag

till samma föreningar som man ger till i fyra andra väderstreck, det bäddar för felaktigheter (Tjänsteperson, 2024).

Dock är det långt ifrån alla intervjuade tjänstepersoner som delar en önskan om en central samordning av det stöd som förmedlas till civilsamhället. Hos vissa tjänstepersoner betonas i stället vikten av den lokala förankring som de stadsdelsområdena arbetat fram ska aktas och hörsammas:

De andra (förvaltningar red anm.) fyller ju igen lite luckor där vi inte ger så ger ju socialförvaltning 1 (red anm.) och de ger ju mer till civilsamhället och humanitära insatser och sociala frågor och mer den biten som vi inte ger till och jag tycker att det är bra att man separerar för det är väldigt olika behov (Tjänsteperson, 2024).

Från intervjuer samt annan tillgänglig information är det tydligt att det inte räcker med att sju bidragsgivandenämnder samverkar genom ett stadenövergripande samordningsuppdrag kring bidragsgivning då det i praktiken är splittrat. Ett tydligt exempel är den asymmetri kring granskning och uppföljning av ekonomiska medel som finns mellan de olika bidragsgivandenämnderna.

I enlighet med förslaget från stadsledningskontorets tidigare bedömning av samordning ser utredningen att en samling av bidragsgivningen kan skapa en tydlig förflyttning från relation till funktion och motverka otillåten påverkan men också dubbelfinansiering av bidrag. Det kan också förenkla för civilsamhället att se vad för typ av bidrag som går att söka i staden. En central instans med ett tydligare samordningsansvar kan eventuellt bättre rymma det strategiska arbetet med Göteborg Stads övergripande visioner för en jämlik stad.

Dock ser utredningen också utmaningar med inrättandet av central funktion för hantering eller utbetalningen av bidrag till civilsamhället då en sådan inrättning kräver en omorganisering och därtill resurser. Det finns också risker att den lokala kontexten och den tillit som socialförvaltningarna skapat i sina stadsdelsområden blir utmanad. Här blir det av yttersta vikt att en eventuell samling av Göteborg Stads bidragsgivning tar hänsyn till de relationer och kontakter som skapats i stadsdelsområdena. Utredningen bedömer det likväl som viktigt att det finns en tydlig separation mellan den stödgivande funktionen och den bidragsgivande för att undvika jäv och personbundenhet men också förbättra stadens service med likabehandling och kvalitet.

Det framgår också från samtal med båda svarsgrupper att det inte finns tillräckligt med plattformar för det offentliga och civilsamhället att mötas på. Det råder en uppfattning från majoriteten i båda svarande grupper att en samling av stödet kan förstärka relationen mellan det offentliga och

civilsamhället då det finns en central instans att vända sig till gällande stöd men också dialog och kunskapsutbyte:

Vi pratar inte samma språk. Vi sitter inte tillräckligt många gånger i samma forum, att vi liksom har en inblick i vilka är alla de här organisationerna i civilsamhället, varför finns ni till? Och en del av de förstår inte stadens roll som en stödfunktion, ni stödjer oss men varför gör ni det så komplicerat att stötta oss? (Tjänsteperson, 2024)

Dessa plattformar kräver dock ett likvärdigt förhållningssätt där relationen mellan de två aktörerna, som bidragsgivare och bidragssökare, bör uppmärksammas, och de gemensamma målen för staden bör vara i fokus, som röstbärare och utförare av välfärdsinsatser. Dock försvårar de villkorade kraven på stöd en sådan relation eftersom civilsamhället är i beroendeställning till det offentliga och därmed måste leverera efter stödform. Beroendeställningen och den dynamik den skapar mellan de två aktörerna ser utredningen har en inverkan på graden av tillit som finns mellan de två aktörerna. Dessutom kan denna dynamik påverka civilsamhällets självständighet och oberoende som opinionsbildare.

Det behövs därför en djupare förståelse för den bredd och variation som finns, men framför allt de utmaningar som Göteborg Stads civilsamhälle står inför och de uppkomna behov som finns därefter. Med anledning av denna utrednings avgränsningar och syfte har en sådan kartläggning inte kunnat göras. Utredningen vill däremot belysa att relationen mellan civilsamhället och staden uppfattas som god men att det ändå uppstår utmaningar för civilsamhällesaktörer i relation till det offentliga, som inte alltid förstår vad det civila samhället står för eller vad som räknas till civilsamhället.

Det finns en önskan, från båda svarsgrupper, om att Göteborgs Stad bör ha bättre förståelse för civilsamhällets roll och de förväntningar som finns gällande leveranser av välfärdsinsatser som det offentliga själv inte kan utföra. Genom att mer utförligt klargöra hur civilsamhälles bidragsbehov faktiskt ser ut så kan förslag som mer praktiskt syftar på att ändra bidragsstrukturen enligt ett hållbarhetsperspektiv enklare föreslås. Exempelvis att öka de generella bidragen för ordinarie verksamhet och sänka de selektiva bidragen för särskilda satsningar.

En sådan översyn kan leda till en nulägesbild av stadens civilsamhälle som bättre kan påvisa på dess struktur och geografiska utbredning i staden. Vidare så kan en uppdaterad nulägesbild skapa bättre tillit mellan det offentliga och medborgarna då behovsbilden är grundad i självrapporterade data från civilsamhället och inte antaganden från det offentliga. En sådan kartläggning kan ge staden bättre information om antalet idéburna organisationer av olika typer, analysera de olika tillvägagångssätten och hur effekterna av deras arbete skiljer sig mellan

varandra, hur många som är anställda, deras omsättning, och så vidare. En sådan studie kan då bättre inkludera civilsamhällets arbete in i stadens officiella statistik. Här finns också möjligheten att fungera som en referenspunkt för Göteborgs Stads civilsamhällesutveckling över tid och skapa en mer hållbar struktur för samverkan mellan kommunen och civilsamhällets organisationer, framför allt i att skapa en mer strategisk och målmedveten sådan.

4.2 En skör balansgång: tillit och kontroll

Avsaknaden av lagstadgade kontrollmekanismer för ideella organisationer inom staden är påtaglig och därmed är också risken stor för oegentligheter som förskingring och bedrägeri³². Det har från olika håll inom staden konstaterats att stöd i form av bidrag har getts till föreningar som helt saknar verksamhet eller på felaktiga grunder.

Med anledning av detta har idrotts- och föreningsförvaltningen tagit fram ett arbetssätt med vältilltagna metoder för kontroll och granskning, dock bedömer utredningen att arbetssättet är långt ifrån etablerat hos de övriga stödgivande förvaltningarna:

Det här förändrade arbetssättet som vi har, jämfört vad vi hade för ett antal år sedan, det har inte förändrats på samma sätt ut i stadsdelarna. Och det är ju så att uppdragen skiljer sig, i socialförvaltningsområdena ska man ju stödja det som händer på det lokala planet (Tjänsteperson, 2024).

Denna skillnad ser utredningen har skapat en tydlig asymmetri gällande det stadenövergripande arbetet med kontroll och uppföljning av de ekonomiska medel som ges ut. Asymmetrin kan ha sin utgångspunkt i att volymen på det ekonomiska bidragen är olika. Till exempel beslutade idrotts- och föreningsnämnden om över 135 Mkr i föreningsstöd till över 700 ideella organisationer³³ 2023.

Utöver föreningsbidrag hanterar förvaltningen arrendeavtal, bygger anläggningar och förmedlar lokaler över hela staden till stadens föreningsliv och därmed civilsamhället. Detta är en stor skillnad mot exempelvis en socialförvaltning som har mellan 4–10 Mkr årligen att fördela till det lokala civilsamhället. På grund av de stora volymer som idrotts- och föreningsförvaltningen arbetar med krävs det ett systematiskt arbetssätt där granskning och kontroll av ekonomiska medel är väl förankrat i den dagliga verksamheten:

Våra bidrag, om man kommer in som aktivitetsbidragsgodkänd, och med bidrag och subventioner blir väldigt stora belopp. Inom några år bara så kan en väldigt liten förening ha fått hundratusentals kronor så det blir ju ett annat sätt att tänka än ute i stadsdelen, där man kanske ger till en helggrej och då kanske man inte

³² Rapport: Fördjupad granskning av föreningsbidrag, Stadsledningskontoret, 2022

³³ Idrott och föreningsförvaltningen, Rättvisa Bidrag, 2023.

behöver ha lika bra dokument och lika stor förståelse för den enda risken är de 5000kr de får den gången men för oss är det ju inte så, det blir väldigt stora belopp väldigt snabbt (Tjänsteperson, 2024).

Trots att idrotts- och föreningsförvaltningen har etablerat ett arbetssätt med ett strukturerat fokus på kravställning och därmed kontroll och granskning av de medel som förmedlas måste *hela* staden arbeta ytterligare med att säkerhetsställa att skattemedel går till ändamålsenligt och till rätt förening³⁴.

En svarande tjänsteperson kommenterade följande:

Ja, det är ju skattepengar och man vill ha något slags kvitto. Kan man godkänna genom att de ska ha en massa dokument som man emellanåt inte vet om de själva har skapat eller om någon annan har skapat de åt de – det finns ju också en marknad av individer som skriver dokument åt andra (Tjänsteperson, 2024).

En annan tjänsteperson placerade dock frågan om kontroll mot den om tillit och menade på att det krävs ett balanserat förhållningssätt:

Tillitsfrågan i relation till varför vi ger stöd till civilsamhället, jag tycker att den är jättecentral. Och då behöver man ju balansera det... när vi svarar med kontroller; vem är det vi svarar mot? Jo, det är skattebetalarna. Vilka skattebetalare? Jo, men det är civilsamhället. Det blir så fånigt nästan, där måste vi ha ett ömsesidigt förtroende annars blir det väldigt svårt att nå idébilden (Tjänsteperson, 2024).

Både representanter från civilsamhället och tjänstepersoner var samspråkiga i att det offentliga behöver ha fungerande mekanismer och strukturer, med ekonomiska gränser och juridiska incitament, för att motarbeta bedrägeri och fusk. Dock finns det också uttryck som menar på att det i dagsläget är för mycket fokus på de få som gör fel och det fokuset anses ha urholkat tilliten till det offentliga i att kunna ge ett likvärdigt stöd till övriga delar av civilsamhället:

”Det blir krångligare för alla för att några missköter sig...”
(Representant från civilsamhället, 2024)

Stödet till civilsamhället är en fråga om att bygga tilliten till communityt på något sätt, om vi då ska styra med kontroll för att säkerhetsställa för att det går rätt, och det ska vi ju göra, men ju mer kontroll desto mer stryper vi ju elasticiteten och det är ett dilemma. Klart vi ska säkerhetsställa att saker blir rätt men vi kan inte underminera tilliten till det offentliga eller samspelet mellan det offentliga och civilsamhället. Vi ska ju stötta i det snarare (Tjänsteperson, 2024).

Civilsamhället har ett högt förtroende hos svarande tjänstepersoner, då det har förmågan att nå grupper i samhället som kommunen inte kan nå. Denna förmåga har historiskt skapat en modell för samverkan mellan det offentliga och civilsamhället, där det offentliga bistått civilsamhället att

³⁴ Eriksson, Fördjupad granskning av föreningsbidrag, Stadsledningskontoret, 2022

verka för invånarna. Dock har denna samverkansmodell kommit att ifrågasättas och granskas alltmer då civilsamhället och de verksamheter som drivs inte är immuna mot kriminella aktiviteter eller direkta välfärdsbrott.

Det påtalas att de bristande strukturerna för kontroll och uppföljning påverkar stadens trovärdighet och relationen med civilsamhället. Framför allt är det fråga om det offentliga användande av skattemedel. Civilsamhället kan vara en del i arbetet genom implementerandet av en självregleringsprincip för kontroll och uppföljning men det offentliga måste skapa bättre förutsättningar för civilsamhället att kunna utföra ett sådant förändringsarbete.

Utredningen bedömer att det behövs en tydligare koppling mellan aktiviteter och förväntade resultat för att bättre kunna följa upp eventuella utmaningar men också de goda resultat som aktiviteterna bidragit till. I dagsläget så finns det ingen standardisering hos de bidragsgivande instanserna för hur uppföljning, och där med kvalitetssäkring av det stöd som förmedlas, ska göras. Denna avsaknad kan möjligen urholka tilliten för det offentliga ytterligare då mycket av stödet till civilsamhället blir kopplat till relationen hos den som handlägger och inte en övergripande politisk viljeyttring kopplat till jämlikhet eller meningsfull fritid. Det nuvarande bidragssystemet bör därför kompletteras med nya mekanismer för effektivisering med förhoppningen att det ska öka kvalitetssäkringen och ändamålsenligheten. Ett exempel är att digitalisera ansöknings- och utbetalningsprocesserna för föreningsbidrag och på så vis minska administrationstiden, öka transparensen i handlägningsprocessen och eventuellt minska personbundenheten.

Med digitalisering kan automatiseringen tillkomma som en funktion som enklare kan lösa rutinuppgifter kopplade till stödsystemet. Detta kan vara fördelaktigt för förvaltningar som hanterar särskilda typ av bidrag till exempel idrotts- och föreningsförvaltningen, socialförvaltningen Centrum och förvaltningen för funktionsstöd. Genom, automatisering och digitalisering kan tid frigöras och läggas på mer komplexa ärenden och minimera riskerna för felaktigheter.

I stället kan tid och resurser riktas på stöd som inte är enbart ekonomiskt, som rådgivning, utbildning och kapacitetsutveckling. Mer direktkontakt och fler verksamhetsbesök kan i sin tur skapa bättre förståelse för de behov som civilsamhället har och således öka den sociala tilliten mellan det civila och offentliga. Här blir det viktigt skapandet av nya strukturer, för dels effektivisering av bidragssystemen dels bättre förutsättningar för samverkan med civilsamhället, stödjer existerade strukturer. Göteborg Stads civilsamhällesorganisationer har redan välutarbetade strategier och

det krävs en bättre förståelse för dessa strukturer om de ska integreras med kommunens eget utåtriktade arbete.

4.3 Fritid och det offentliga rummet

4.3.1 Idrottsnormen och civilsamhället

Från båda svarsgrupper resoneras det att det råder en idrottsnorm inom Göteborg Stad och att den normen har en tongivande roll för stödet till civilsamhället. Det framkom vid flertalet tillfällen att den övergripande modellen för bidragsgivning mer eller mindre är byggd på en modell som premierar föreningsbildning sett från ett idrottsperspektiv:

Ja, det finns en väldigt tydlig idrottsnorm, och det finns flera idrottsföreningar i Göteborg, det gör det ju, och att bidragen då landar i en välskött fotbollsförening i Torslanda, jag förstår ju varför, problemet är om det hamnar jättemycket aktivitetsbidrag där... hur ser man till att det läggs likvärdigt med resurser någon annanstans? (Tjänsteperson, 2024).

'Idrottsnormen' har diskuterats i andra kommunsammanhang. Nyligen publicerade Södertörns Högskola en rapport i samarbete med Malmö Stads Fritidsförvaltning. I rapporten 'Vägar till En Jämlig Fritid (2023), beskrivs idrottsnormen som en "ideologisk prioritering" som utifrån ett " (...) instrumentellt perspektiv tenderar att likställa föreningsidrottens verksamheter med meningsfull fritid"³⁵. Studien i Malmö menar att Malmö fritidsförvaltning prioriterar idrotts och föreningsaktiviteter över andra typer av verksamheter som exempelvis de öppna³⁶. Studien vidhåller också att idrottsföreningar tenderar att gynnas bland Malmö Stads bidragsgodkända föreningar då de har mer 'effektiva' och strukturerade aktiviteter som kan kvantifieras efter medlemmar och tillfällen³⁷. Det innebär att den norm som råder inte bara premierar idrott i kommunens föreställning om meningsfull fritid men också en särskild typ av idrott. Som i citatet ovan framställs fotboll som en sådan idrott.

Vidare så kopplas idrottsnormen till den politiska dynamiken som reglerar det inflytande vissa aktörer har över Malmö Stads stödsystem. Här menas att eftersom idrottsföreningar, nationellt som lokalt, har en lång historia inom den svenska folkrörelsen, som en representativ byggsten för demokrati, har den ett starkt inflytande och kan därmed styra fritidspolitikens utformning.

En tidigare kartläggning av Göteborgs Stads stöd till civilsamhället, utförd av socialförvaltning centrum och idrotts- och föreningsförvaltningen, visar att det är endast idrotts- och föreningsnämnden som har som ett av sina

³⁵ Tahvilzadeh et al., Vägar till en Jämlig Fritid, 2023: 45

³⁶ Med öppen verksamhet menas verksamhet som är öppen för allmänheten och som inte sker regelbundet.

³⁷ Malmö Stads Fritidsförvaltning, Södertörns Högskola, Vägar till en Jämlig Fritid, 2023

huvuduppdrag att bistå Göteborg Stads föreningsliv. De övriga bidragsgivande nämnder³⁸, har i stället stöd formulerat utifrån det egna uppdraget, och allt som oftast är det så att stödet till civilsamhället är mer av ett medel än ett mål i sig³⁹. Detta ser utredningen återspeglas i de förutsättningar de olika förvaltningarna har gällande för hur stöd ges:

Apropå vilka stöd, om vi hårdrar det utifrån likvärdighet...likabehandling så har vi ju möjlighet till olika typer av utveckling till olika delar av civilsamhället. När vi har en hel infrastruktur för idrotten, som staden är med och bekostar långtgående utifrån folkhälsa och de dimensioner vi känner till så har man ju inte alls motsvarande på kulturområdet ... jo vi har mötesplatser där man kan mötas publikt, till viss del om man tänker institutionerna stadsteatern och operan... men när det kommer till producerandet, produktionsmiljöer som vi kallar det, som man kan tänka sig att en idrottshall är som när man tränar och så vidare, man har ju inte bara matcher där för publik, så är det ju inte en infrastruktur som vi har tillgodosett från staden. Där har vi ingen likvärdighet. Så förutsättningarna för att verka i de olika områdena ser ju olika ut och det är någonting man behöver problematisera: vad lägger vi våra resurser på? (Tjänsteperson, 2024).

Idrottens roll i stadsutvecklingen har vuxit i takt med att idrotten generellt fått en alltmer avgörande politisk roll i arbetet med samhällsutmaningar som exempelvis segregation och ojämlikhet⁴⁰. Här ser utredningen att det offentliga fokus på barn och unga som en prioriterad målgrupp föranlett en instrumentalisering av den ovannämnda idrottsnormen. Detta motiveras givetvis genom att samhällsforskningen tydligare kopplar samman fysisk aktivitet och folkhälsa och hur korrelationen kan minska kostnaderna för samhället i stort. Exempelvis pekar forskningen på att ungdomar som idrottar eller är aktiva i en förening löper mindre risk att utöva normbrytande beteende som att begå småbrott, missbruka tobak och alkohol än sina jämnåriga⁴¹. Idrottens praktiska reglerande av barn och ungas fritid har därmed förstärkt dess samhällsbärande roll i samhället⁴². Den idrottsnorm som vuxit fram i Göteborg och som påstås styra hur stöd ges till civilsamhället kan till viss del förklara detta samband.

Utredningen finner att likt i Malmö Stad är Göteborg Stads stöd, främst det ekonomiska stödet, till civilsamhället avspeglat i den information och statistik som inkommer från idrottsföreningar då det där finns en gedigen bas av information att tillgå, utifrån medlems- och aktivitetsstatistik. Men också utifrån ett samhällsplaneringsperspektiv då mycket av stadsutvecklingen och stadsplaneringen också styrs av fritid och hur

³⁸ Socialförvaltningarna (Centrum, Sydväst, Hisingen och Nordost), Kulturförvaltningen och förvaltningen för funktionsstöd

³⁹ Kartläggning av ekonomiskt stöd till civilsamhället, Socialförvaltningen Centrum, 2022: 10

⁴⁰ Centrum för idrottsforskning, 2019

⁴¹ ibid

⁴² Centrum för idrottsforskning, 2019

invånare rör sig, önskar röra sig eller har tillgång till vissa aktiviteter eller ytor.

4.3.2 Vem når av stadens stöd?

Med anledning av just den gedigna bas som finns att tillgå från idrottsföreningar har idrotts- och föreningsnämnden kunnat genomföra utredningar som har haft som fokus att se över hur stadens stöd når olika grupper samt hur de faktiska resurser som förvaltningen har fördelat, såväl demografiskt som geografiskt, används.

Ett tydligt exempel är hur fördelningen av stadens resurser når pojkar och flickor olika. Rapporten 'Rättvisa Bidrag' (2023) pekar på att skillnaden är som störst mellan flickor som bor i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar och pojkar i områden med bättre socioekonomiska förutsättningar. Denna utredning framhåller att det i dagsläget saknas en analys över de institutionella hinder som försvårar inkludering och deltagande för vissa målgrupper, till exempel utlandsfödda flickor.

Som nämnt tidigare är sambandet mellan bostadsområde och föreningsmedlemskap starkt och det är tydligt att det därför behövs ytterligare analyser, dels för att förstå uppkomsten och konsekvenserna av den snedställda fördelningen av de offentliga resurser, dels för att titta på vilka åtgärder som krävs för att säkerställa en mer 'rättvis' fördelning och ett jämlikare förhållningsätt kring fritidsaktivitet och det utbud som finns.

Utredningen belyser också att efterfrågan på mötesplatser är hög bland de barn och unga som tidigare varit föreningsaktiva inom idrottsföreningar men som slutat. I andra sammanhang än idrotten är efterfrågan på mötesplatser lika stor. Samtliga förvaltningar vittnar om ett växande behov från stadens invånare att kunna få tillgång till ytor och platser för alla medborgare, barn, unga och vuxna.

Exemplen ovan visar på hur den statistik som är inneboende i idrottsföreningars rapportering kan vara fördelaktig för den övergripande stadsplaneringen och därmed arbetet med jämlikhet och hållbarhet. Därför bör det införas mekanismer som på ett likvärdigt vis kan redogöra för de aktiviteter som aktörer som inte är idrottsföreningar utför i staden, såsom aktiviteter som är grundade i kulturupplevelser, individuella eller kollektiva, eller som är av socio-politisk karaktär men som har en likvärdig allmännytta som fysisk aktivitet.

Den rådande föreningsbilden inom Göteborg Stads bidragsgivande förvaltningar vilar på den svenska folkrörelsens föreställning om demokrati utifrån medlemmarnas röstberättigande. Likväl pågår en

diskussion internt inom kommunen om att skapa bättre förutsättningar för att inkludera andra former av aktivitet för att kunna nå ut till fler göteborgare och på så vis skapa bättre förutsättningar för bättre livsvillkor genom ökad jämlikhet. Frågan kring lösa nätverk och deras påverkan på de områden de är verksamma blir ytterst relevant här.

En tjänsteperson nämnde att det finns många olika grupperingar i stadens utsatta områden som gör välfärdssatsningar men som staden ändå inte kan ge ekonomiskt bidrag till då de inte följer den föreningsform som krävs. Ett exempel som tas upp är att det i Biskopsgården finns många som skulle vilja nattvandera men att den aktiviteten inte går att genomföra med stöd från det offentliga då denna typ av organisering, oftast uppkommen spontant efter ett identifierat lokalproblem, inte är grundad i en förening.

Tjänstepersonen resonerar att det självfallet finns engagerade invånare i Göteborgs socioekonomiskt marginaliserade områden men att det finns administrativa hinder som försvårar deras engagemang, som exemplet ovan. Det föreslås att i de fall Göteborg Stad inte kan bistå med ekonomiskt stöd, på grund av föreningsformalia, så bör i varje fall föreställningen av stöd och vad det innebär breddas till att inkludera andra former än enbart det ekonomiska. I fallet med nattvandrare från Biskopsgården så skulle Göteborg Stad i stället kunna erbjuda lokaler eller andra typer av stöd för grupper som inte uppfyller kriterierna för ekonomiskt bidrag:

De här grupperna många gånger, som jag tänker på, de letar ju också någonstans att ha sina möten och så och vara i en lokal och där skulle man ju kunna kvitta någonstans liksom då vi har tomma lokaler. I stället för att vi ska betala ut pengar och ni ska betala tillbaka så skippar vi lite administration genom att ni nattvandrare här så kan ni nyttja de här lokalerna (Tjänsteperson, 2023).

Detta resonemang pekar på att det inte bara råder en idrottsnorm utan att det också finns en stark föreningsnorm, oftast är de två sammankopplade:

Man bedömer de oftast utifrån något slags företagsbedömande med kravställning och för de stora föreningarna är det ju inga problem med de kravställningarna då de många gånger har anställda och de lever väldigt nära som ett företag organisatoriskt. Men de lilla är ju väldigt långt ifrån till och med för att vara enskild firma och vi kräver liksom samma form av alla...för att kunna ge de ett stöd överhuvudtaget emellanåt (Tjänsteperson, 2024).

Ett annat exempel är de administrativa utmaningar som några av stadens organisationer årligen får ta del av då deras associationsform inte följer 'föreningsnormen' enligt stadens riktlinje för stöd till civilsamhället. Ett exempel är en av stadens större sociala organisationer, som i fråga är en stiftelse. De beskriver att det stöd de söker, här ekonomiskt stöd, inte är proportionerlig jämfört med den tid och resurser som tas i anspråk:

Vi har internt behövt fråga oss själva: hur värt är det för oss att söka det här medlet eftersom det tar så mycket resurser i anspråk?” (Representant från civilsamhället, 2023)

Stiftelsen, likt många andra civilsamhällesaktörer i staden beskriver att de allt som oftast måste matcha sina aktiviteter efter de snäva föreningsmallar som finns snarare än att staden räknar in deras ordinarie verksamhet som viktig trots den avvikande formen. Här efterfrågas en större förståelse för det arbete som de sociala organisationerna gör för samhället. Det finns ett behov efter en stödform som inkluderar hur deras organisationer arbetar med särskilda målgrupper.

Några av de svarande som representerar idrottsföreningar instämmer med ovanstående och belyser att det finns önskan om att få stöd för ordinarie verksamhet, där fokus är på idrottsaktiviteter, än just specifika sociala satsningar i form av projekt. Dessa bör i stället vara förbehållna de organisationer som har det som sin huvudsakliga verksamhet och som har en bättre kapacitet till att adressera vissa sakfrågor, exempelvis jämlikhet och integration:

”Det är ett stort jobb att hela tiden behöva jaga pengar... i stället för att jobba med verksamheten” (Representant från civilsamhället).

Svarande från denna grupp är också tydliga i sin efterfrågan av andra stödformer än det ekonomiska, exempelvis utökad kunskap i administration och projektledning, om de ska ha en chans att kunna leverera enligt Göteborgs Stads förväntningar:

Vi kan som förening uppleva att när man jobbar med de korta projekten, det man saknar är kanske projektkompetensen för att leda ett kort projekt...och vi har pratat om det, att vi kanske måste köpa in den tjänsten, arvoda någon extern för att leda ett kort projekt, så att man får en actionplan som blir verklig och med uppföljning. Att man på det sättet skulle man kunna få stöd från staden. Att ni kanske skulle ha projektledare som man skulle kunna boka under kortare perioder utan att det skulle kosta 1000 kr i timmen.

I andra sammanhang betonas det dock att föreningsformen och kraven på rapportering av aktiviteter är viktig och bör bevaras då den strukturen kan förhindra oegentligheter på ett sätt som en lösare organisationsform inte kan:

Kanske i första hand inte för att de vill ha bidrag utan den låga taxan, som är en stor del av vårt stöd som en subventionerad taxa. Och det får man om man är aktivitetsbidragsgodkänd förening, och det vill man. Sen kanske man inte är så himla intresserad av den andra, formella, föreningsdelen och, det är ju inte ett trevligt ord, men då sker en ju självsanering, när vi ber de skicka in sina stadgar och sina senaste årsmöteshandlingar. Redan där är det rätt många som inte bryr sig om att höra av sig igen. Och det är ju rätt basic och kan man inte presentera det är det ju bra att man inte går vidare (Tjänsteperson, 2024).

4.3.3 Goda exempel på pågående utvecklingsarbete

Avslutningsvis vill utredningen påpeka att trots de utmaningar som några av analyspunkterna belyser ovan finns det flera satsningar och därmed goda exempel inom staden som förbättrar för civilsamhället och föreningslivet. Nedan presenteras en kort översikt som synliggör ett urval av de satsningar som finns i nuläget för att förbättra det nuvarande stödet till stadens civilsamhälle.

Socialförvaltningarna arbetar med civilsamhället genom att dels erbjuda stöd i form av bidrag, dels skapa fler forum för dialog och samverkan mellan staden och medborgarna. Ett tydligt exempel är Brunnsbo Community Centre som tydligt illustrerar hur ett föreningsdrivet behov av en mötesplats realiserats lokalt. Andra satsningar involverar rådgivning och utbildningar till civilsamhället:

Till organisationer som antingen redan får stöd hos oss men nästan lika mycket till organisationer som vi inte ger stöd till, och jag skulle säga att det allra mesta handlar om att hitta in i staden, att få till en samverkan, att hitta en dialogpart, att få kontakt. Här upplever många organisationer en svårighet och där blir vi nån slags lots.

Ofta handlar det om något slags socialt arbete, och då har vi lite enklare att lotsa (eftersom vi är i en socialförvaltning) men lika ofta är det frågor som hamnar lite mitt emellan olika förvaltningar. Man vill arbeta med ungdomar i gymnasieåldern (Utbildningsförvaltningen) om frågor som handlar om psykisk ohälsa (regionen och Funktionsstödsförvaltningen) bland ungdomar som är utrikesfödda. Bara ett exempel men du förstår. Det är inte helt lätt att lotsa rätt och det är inte alltid staden vill samarbeta (Tjänsteperson, 2024).

Det samarbete som staden har haft med de statliga myndigheterna gällande granskning och uppföljning av ekonomiskt stöd har gett en tydligare inblick i hur bedrägeri uppkommer inom föreningslivet, hur utbrett det är inom de organisationer som får stöd från staden men också hur det kan stoppas. Kapitlet ovan, om idrottsnormen, vidhöll att de statistiska nyckeltal som är kopplade till de siffror som idrottsföreningar rapporterar in för aktivitet och medlemsintäkter ändå har ett praktiskt ändamål då de enklare kan härleda till verksamhetens arbete. Det ska dock nämnas att trots de praktiska ändamålen finns det möjligheter till att förvränga talen till sin fördel. Det vill säga skriva upp medlemssiffror och aktiviteter för att få mer bidrag. Incidenter av detta slag har uppdagats av den rapport Göteborgs Stad, med ledning av idrotts- och föreningsförvaltningen, låtit ta fram tillsammans med revisionsbolaget KPMG.

KPMG fick i uppdrag att utföra en utökad granskning av ett antal organisationer som får stöd från stadens olika bidragsgivande nämnder. Syftet med granskningen har varit i enlighet med Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program för 2022–2026: *arbeta förebyggande för att minska möjligheten att begå brott*. Arbetet

omfattas av strategin att förstärka stadens kontrollarbete och samverkan gällande utbetalning av föreningsbidrag. Granskningen visar på de brister som finns inom vissa delar av civilsamhället, i att delge felaktiga uppgifter till staden.

Stadens nya e-tjänst för bidrag och bokning (BoB) är ett annat exempel på hur Göteborg Stad utvecklar sitt stöd till stadens civilsamhälle. Tjänsten, som är ett digitalt verktyg som utformades inom ramen för samordningsuppdraget, för handläggare och övrig berörd tjänstepersonal att använda sig av under bidragsgivningens alla skeenden. Fastän det var en del utmaningar under lanseringen av e-tjänsten så anses systemet ha förbättrat stadens stöd till civilsamhället avsevärt i den mån att det i dagsläget är enklare att hantera inkomna ansökningar från stadens medborgare likväl föra en mer strukturerad dialog kring stödprocessen:

Jag har jobbat nu i fem år och var med i det tidigare systemet och nu i det nya och jag tycker inte att det har varit några större problem att förstå vad man ska leverera för underlag och vi har också en väldigt nära kontakt med handläggarna och de känner oss och vi kan ställa frågor till de och de är väldigt måna om att vi ska vara helt införstådda med vad det är för krav som ställs (Representant civilsamhället, 2024).

Inom e-tjänsten så kan handläggare också minimera riskerna för dubbellfinansiering då de får en bättre översyn av de bidrag som en organisation eller förening ansöker om. E-tjänsten kan också ge statistiska nyckeltal på hur stadens bidrag fördelas, efter geografi och verksamhet.

Civilsamhället och föreningslivet fyller en viktig roll för att nå stadens hållbarhetsmål. Göteborgs Stad har identifierat att delningsverksamheter bidrar till att saker kan användas mer effektivt och sparar både ekonomiska och ekologiska resurser. Idrotts- och föreningsförvaltningen och socialförvaltningen Centrum har under våren 2024 tagit fram en ny gemensam anvisning som ska möjliggöra för föreningslivet att ansöka om bidrag inom delningsekonomin

Som utredningen nämnt är deltagandet inom föreningslivet ojämnt fördelat bland invånarna i Göteborg. Deltagandet är sammankopplat med olika socioekonomiska faktorer och de geografiska skillnaderna samspelar även med kön. Idrotts- och föreningsförvaltningen har startat upp Starkare IF, ett arbetssätt för att stärka föreningslivet i stadens utsatta områden genom ett närvarande och direkt stöd i form av konsultation och organisatorisk verksamhetsutveckling. Arbetssättet är fortfarande nytt och har ännu inte kunnat utvärderas fullt ut, men idrotts- och föreningsförvaltningen ser potentialen i att denna metod kan stärka föreningslivet i områden med svag föreningsverksamhet, där utmaningar som brist på ledare och administrativa resurser försvårar föreningsdriften.

5 Referenser

Bergh, A., (2022). Social tillit – Varför är den viktig och hur främjas den? Policy paper, Tankesmedjan Fores.

Blomdahl, U., Elofsson, S., Bergmark, K., Lengheden, L. & Åkesson, M. (2019). Ökar ojämlikheten i föreningsidrotten? En studie om socioekonomisk bakgrund och barns och ungdomars deltagande i idrottsförening. Malmö: Ung Livsstil.

Boverket., (2023). Jämlikhet, livsvillkor och segregation

Centrum för idrottsforskning (2019)., Idrotten och (O)jämlikheten: I medlemmarnas eller samhällets intresse?

Eriksson, P., (2023). Fördjupad rapport om föreningsbidrag. Riskbedömning vid beslut och bidragsutbetalning till ideella föreningar,

Dahlstedt., M, Wernersjö, U., Ekholm, D., (2022). Flickors deltagande i idrott och dess potential för inkludering och jämställdhet, Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

Göteborg: Göteborgs Stad

Göteborgs Stad, (2023) Göteborgs stads riktlinje för föreningsbidrag till Civilsamhället, 2023, Göteborg

Göteborgs Stad, (2023)., Budget, Göteborg

Göteborg Stad., (2023). Jämlikhetsrapporten: Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg, Göteborg.

Göteborgs Stad., (2023). Göteborgs Stads Program För Jämlika Livsvillkor och Jämlik Hälsa, Göteborg

Göteborgs Stad., (2021) Barn och ungas fritidsvanor, Göteborg

Idrotts- och föreningsförvaltningen, Rapport: Rättvisa bidrag, 2023, Göteborg

Lindström, Jonas., (2019) Segregation, Stockholm, Liber

Regeringskansliet, Pallet för ett stärkt civilsamhälle, SOU 2016:13

Rojek C., (2005). Leisure Theory: principles and practices. Basingstoke: Palgrave Macmillan

Socialförvaltning Centrum., Idrotts och föreningsförvaltningen., (2022). Kartläggning av Göteborgs Stads ekonomiska stöd till civilsamhället, Göteborg.

Statistiska Centralbyrån., (2021). Det civila samhället 2021 – Slutrapport inkl. satelliträkenskaper, Stockholm

Tahvilzadeh, N., Kings, L., Nazar, A., (2023). Vägar till en Jämlig Fritid: En studie om meningsfull fritid och ojämlikt deltagande, Huddinge: Södertörn Högskola

Törnström, E., Sevedag, V., (2023). En fördjupad bild av ungas fritid, Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2023

Svensson G. Lennart (2012) Ny professionalism, förtroende, tillit och kompetens I Björngren Cuadra, Carin & Fransson, Ola (red.) (2012). Tillit och förtroende: ständiga utmaningar för professioner. 1. uppl. Malmö: Gleerups

6 Bilagor

6.1 Intervjuguide,

Hur kan stödet till föreningslivet/civilsamhället förbättras och utvecklas?

- Hur ser stadens stöd ut till föreningslivet/civilsamhället?
- Vad är skillnaden på de olika stödformer som staden erbjuder?
- Vad är stadens mål med stöd till föreningslivet/civilsamhället?
- Hur ger er förvaltning stöd enligt de olika stödformerna?
- Vad för typ av stöd får ni från Göteborg Stad?
- Vad finns det för behov av stöd hos er målgrupp?
- Hur kan staden möta dessa behov?
- Hur tror ni att det nuvarande stödet är värderat av mottagarna?
- Vad innebär förbättring och utveckling av stöd för föreningslivet?
- Hur kan staden bistå föreningar i ett förbättrat och utvecklat stöd?
- Skiljer sig det stöd som ges över stadens stadsområden? På vilket sätt?
- Finns det särskilda stödinsatser som krävs för vissa geografiska områden?
- Finns det särskilda stödinsatser som krävs för vissa typer av målgrupper?
- Hur kan staden nå verksamheter utanför de traditionella ramarna för 'förening' men som bidrar med samhällsnytta?
- Har staden tillräckligt med kunskap om civilsamhällets förutsättningar för att arbeta med de samhällsutmaningar staden står inför?

6.2 Lista över inbjudna föreningar/organisationer till samråd.

Frölunda Hockey Club

Göteborgsgymnasterna GF

Lundby IF 06

Sandarna BK

Kropp Kultur Klubben Askim

Gunnilse Supporterklubb

Torslanda Ridklubb

RPG Rambergskyrkan

Föreningen Norte Capoeira

Långeberga Ridklubb

Askims Vävstuga

Solväders FC

Askims Sjöscoutkår

Nord IK

IBK Bergum

Göteborgs Golfklubb

Långedrag's Boule och Friskvård

Lindholmsflickornas Kamratförening

Föreningen REAGL Capoeira Göteborg

Warta Bordtennisklubb

Gladiators sports club

Göteborg Capoeira

Lindås IBK

Göteborgs Skyttesportförening

PRO Göteborgs Pensionärsförening
Anhörig Göteborg
Astma- och Allergiföreningen i Göteborg
Autism distrikt Göteborg
Celiakiföreningen i Göteborg
Dyslexiförbundet FMLS i Göteborg
FUB Göteborg
Funktionsrätt Göteborg
Föreningen Grunden Göteborg
Göteborgs Dövas förening
RHS Riksförbundet Huntingtons Sjukdom
IBIS (Intresseföreningen bipolär sjukdom)
NSPHiG
Passalen

Positiva Gruppen Väst
Gyllenkroken stiftelsen
Suicidprevention i Väst, SPIV
Unga Rörelsehindrade
Antidiskrimineringsbyrån i väst
Karriärsstöd
Räddningsmissionen
Rädda barnen lokalförening
NxtME Väst
Support group network
Vägen ut! Kajsjul 46 (ek föreningen)
Göteborgs Stadsmission (Stiftelse)
Integrationsnätverk
Föreningen stödnätet

Män (för jämställdhet)
Göteborgs baptistförsamling
Heid BK
Ruddalens IF
Proletären FF
Ukrainskt Svensk kulturförening
Långeberga ridklubb
Göteborgs Krav Maga klubb (GKMK)
Frölunda IBK (innebandyklubb)
Västra Frölunda konståkningsklubb
Göteborg barn och ungdomsförening (social förening)
IF Capoeira CVM
Tynnered football club
Lundby basket
Lundby IF
Torslanda Handboll
Eriksbergs IF
Meeting Plays

Biblioteksvännerna i Biskopsgården
HP Warta
Stadsmissionen
Neutral Ungdom
Hisingens Boxningsklubb
Possibilitas
Backatorp IF
Backadalen.nu
Svensk-Kurdiska Ungdomsföreningen
Bergum- Gunnilse utveckling, biodlarförening

Abada Capoeira GBG
Glios
Göteborgs Ishockey GIK
Utbynäs SK
Hallassan
Afro-Skandinavien Intellectual Association
Gårda AK
Jubba Familjeföreningen
Keiko karate sällskap
GF Göteborgsgymnasterna
Stödnätet
Afghanska kulturföreningen Maihan
Somaliska Kultur Center
Vastra Teatercentrum
Danscentrumvast
Mcv
Filmcentrumvast
Konstnarscentrum, Väst
Författarcentrum
Konsthantverkscentrum

Idrotts- och föreningsförvaltningen

Telefon: 031-368 20 00

E-post: idrottoforening@ioff.goteborg.se

